
Dávkami na bydlení zdražuje vláda nájmy. Zrušila bych je.

Popis

Stát ročně na dávkách na bydlení vydá enormních 20 miliard korun a roztáčí spirálu zdražování. Dávky by podle předsedkyně SOCDEM JANY MALÁČOVÉ mělo nahradit dostupné bydlení ve státních bytech. „Máme nejdražší bydlení v celé Evropě. Ten, kdo má děti, by se o to měl zajímat,“ říká v předvolebním rozhovoru.

Jednání s Kateřinou Konečnou jsou ukončena, hledáte dalšího partnera do voleb? Kdo by to byl? Babiš? Ten to zatím odmítl. Kudy půjdete dál?

Máme od února shodu na úrovni předsednictva, což je nejširší orgán mezi sjezdy u sociální demokracie, že se teď budeme soustředit na obsah, na to, co pro lidi uděláme. Měli jsme programovou konferenci, kde jsme vyhlásili sedm Programových jistot, jak tomu říkáme. Nyní vysvětlujeme náš program. Když nám lidé dají hlas, tak je prosadíme, chceme být ve vládě a pomáhat.

Takže už není ve hře hledání koalic?

To je, ale v tuto chvíli je to sekundární záležitost.

A prozradíte, co se rýsuje?

Po zkušenostech z minulých měsíců oznámíme až výsledek.

Proč usilujete o koalici s někým a nejdete do voleb sami?

To je přece také jedna z možností. Myslím si, že volby do Sněmovny budou letos o spojování. Česká politická scéna je extrémně fragmentovaná, lidé ale mají strach z propadnutí hlasu. Domnívám se, že voliči chtějí, aby se politici mezi sebou dohodli a nebylo vedle sebe „1 500“ politických stran. Občané mají zkušenost z roku 2021, kdy propadl milion volebních hlasů, kvůli kterému začala vládnout současná vláda.

Zmínila jste hlavní programové jistoty, oč se jedná?

Největší hřích téhle vlády je, že se lidé už neuživí z výplaty. Je to kvůli tomu, že vláda nezvládla inflaci a netlačila – jako například Polsko – na růst mezd a platů. První programová priorita se proto jmenuje Aspoň litr na den. Znamená to, aby lidé, kteří

pracují, měli nejnižší možnou výplatu 1 000 korun denně, přepočteno na počet dní v měsíci. Odpovídá to výkonu naší ekonomiky a například mzdové úrovni v Polsku, za kterou zaostáváme. Pracující člověk se musí slušně uživit – a kvůli ODS to přestalo platit. S tím souvisí i zdanění práce, které je v Česku strašně vysoké. Proto chceme snížit daně, aby z výplaty každému zůstala měsíčně tisícovka navíc. Zvýšíme slevu na poplatníka – podporují to odborníci, je to spravedlivé. Tahle vláda to slíbila, ale daně naopak zvýšila.

Pokračujme dál, třetí?

Nejvíce ale Fialův kabinet ublížil rodinám s dětmi. Vůbec je neochránil před inflací. Sobě si poslanci platy navýšili, na rodiny s dětmi se úplně vykašlali. Vidíme to i na propadu porodnosti, která je nejnižší od dob Marie Terezie. Přitom když nebudou děti, nebudou noví daňoví poplatníci. Všichni počítají s tím, že ženy doma odvádějí velký kus práce ve společnosti bezplatně a nikdo je za to neocení. Já jsem v roce 2021 zavedla a prosadila takzvané výchovné, aby ženy za každé vychované dítě dostaly 500 korun k důchodu navíc. A chci v tom pokračovat – ženy, které pracují a vychovávají děti, musejí dostat podporu státu. Pro nás nejsou důchodci hospodářská škoda. My zastropujeme odchod do penze na 65 letech a za každé dítě bude možnost jít o rok dříve do důchodu – říkáme tomu Prarodičák. Čtvrtou prioritou je třináctý důchod 10 tisíc korun před Vánocemi jako vyrovnání šílených životních nákladů. Uděláme to jako s rouškovným v roce 2020. Stejnou částku dostanou mladé rodiny – chceme jim proplatit kroužky, školy v přírodě, letní tábory, doučování a podobně.

Tam by pomoc měla vypadat jak?

Každé dítě by mělo nárok na Kroužkovné, příspěvek 10 tisíc korun ročně, právě na tyto aktivity. Vždyť do čeho jiného investovat než do budoucnosti dětí? Chceme ulevit rodinám, které se o své ratolesti starají.

Zbývají dvě, jestli počítám dobře.

Ano, to jsou řešení problémů, jež na obyvatele dopadají asi nejsilněji, ale na která se vláda úplně vykašlala: ceny energií a bydlení. Platíme nejvyšší ceny energií v Evropě a vláda tvrdí, že s tím nejde nic dělat. Jde. Stačí se podívat po Evropě – ve Francii mají domácnosti regulovanou cenu elektřiny a platí výrazně méně. Náš francouzský recept spočívá v zestátnění ČEZ a obnovení regulace cen elektřiny tak, jako to bylo do roku 2007. A jak vyřešit bytovou krizi? Inspirovali jsme se ve Vídni – na funkčnosti tamního systému se shodují i odborníci. Funguje ekonomicky už 120 let díky sociálním demokratům ve Vídni. V podstatě jde o to, že stát musí vrhnout na trh maximum státních nebo městských bytů.

Tím drží ceny za nájmy dole a zlevňuje bydlení úplně všem. To je zásadní: že vídeňský model zlevňuje bydlení úplně všem. Je to celosvětově nejefektivnější systém – všichni se jezdí do Vídně učit, že stát má velký podíl na trhu s bydlením.

Pojďme se podívat na to bydlení. Vy jste upozornili na cenovou nedostupnost bydlení poměrně kontroverzní formou – falešným inzerátem. Proč tato forma?

Protože mám pocit, že česká společnost je v letargii, mám pocit, že média stěžejní problémy téhle společnosti nezajímají. A jediné, co funguje v tuhle chvíli, je provokace.

Proč by mělo být bydlení, ať třeba nájemní, pro lidi cenově dostupnější?

V Česku dávají lidé za bydlení i polovinu výplaty. Z čeho ale mají žít? To by vládu mělo zajímat. Jeden z hlavních negativních dopadů předraženého bydlení je extrémní propad porodnosti. V zájmu české společnosti je, aby se tu rodily děti – jinak naše společnost a stát nepřežijí. Pokud bude bydlení v Česku nadále tak drahé, hrozí politický rozvrat. Vždyť takhle to dál nejde. Jak budou bydlet naše děti? Když se zeptáte kteréhokoliv makléře, řekne vám, že v dnešní době skupuje byty jen pár procent nejbohatších nebo cizinci. Dnes stojí byty v Česku v průměru osm milionů korun. Až naše děti vyletí z hnízda, může průměrný byt stát třeba patnáct milionů. Už teď máme – po přepočtu na kupní sílu – nejdražší bydlení, jak vlastnické, tak nájemní, v celé Evropě. Ten, kdo má děti, by se o to měl zajímat.

Měl by to ale řešit stát? Není to spíše starost měst, v nichž lidé žijí, a v nichž vysoké životní náklady dusí ostatní byznys?

Musí to řešit stát, protože tento problém už nabobtnal tak strašně moc, že ho nelze nechat na iniciativě komunálních politiků. A má to i další aspekty – dávky na bydlení vyletěly za poslední tři roky na trojnásobek. Když se podíváte, za mého působení to bylo ještě 6,6 miliardy ročně, dnes je to už 20,3 miliardy korun. To je prostě neuvěřitelná částka. V podstatě jsou to peníze, které vláda každý rok vyhodí z okna, místo aby je investovala například do státních bytů, které by následně vydělávaly. Lidé by v nich platili nájem a zároveň by tak stát získával prostředky na investice do dalších bytů – tak, jak se to dělá ve Vídni. Další efekt státních bytů, které by mohly spravovat i obce, je účinné potírání obchodu s chudobou. To by pomohlo zejména na severu republiky.

Z těch dat, co máte v ruce, vyplývá, že stát fakticky vydá ročně na podporu zdražování nájmu 20 miliard?

Ano, je to tak. S oblibou říkám, že když premiér a ministr práce na tiskové konferenci

řeknou: „Jestliže nemáte na nájem, běžte si žádat o dávky,“ co udělá majitel bytu? Zdraží nájem, protože nájemník si nemusí dělat starosti – když nebude mít na zaplacení nájmu, půjde si žádat o dávky. Je to takové zdržovací perpetuum mobile.

Dávky ale zrušit nejde jen tak, jsou tu i sociální aspekty...

Zrušit ze dne na den se opravdu nemohou, ale když budou státní byty nahrazovat dávky na bydlení, tak kromě toho, že postupem času stát ušetří, tak právě tím se vymýtí obchod s chudobou. Hlavně ale zlevní bydlení všem, Vídeň to už desítky let ukazuje.

Pokud by se podařilo realizovat váš plán, výdaje státu na dávky by začaly klesat?

Ano. Cílem je postupně dávky na bydlení nahradit státními byty. Ideálně ve dvou standardech – bez sociální práce a s povinnou, intenzivní sociální prací, kde pomůžeme lidem vracet se do běžného života a zvládat své problémy.

Jak byste vídeňský model reálně řešili v Česku?

Aby měl ten program skutečný efekt, musí se příští vláda zavázat alespoň k výstavbě dvaceti tisíc bytů ročně. Podle našich propočtů je na to potřeba jedno procento HDP – přibližně 80 miliard korun. Máme čtyři zdroje financování: levné úvěry z Evropské investiční banky, které se nyní využívají například u dopravních staveb, dále sektorovou daň, jež by mohla pokrýt zhruba čtvrtinu nákladů. Třetím zdrojem bude zdanění nákupů bytů cizinci, protože ti zde ve velkém spekulují s byty, které nepronajímají – jedná se o prázdné investiční byty. Poslední zdroj začne fungovat postupně s tím, jak budou dávky na bydlení nahrazovány státními byty. Takto přibude dalších minimálně 20 miliard. Na začátku bude stát byty nakupovat, než se rozjedou všechny stavební aktivity. Zákon o dostupném bydlení bude první, který předložíme. Už je napsaný, zkontrolovaný ministerstvem pro místní rozvoj, takže tomu nic nebrání. A divím se současné vládě, že po něm dávno nesáhla.

U zdanění bytů pro cizince, má se jednat o stoprocentní daň, by se to týkalo jenom nerezidentů Unie?

To je k diskusi, jedna z možností je daňová sleva. Daň by se netýkala všech, kteří v Česku pracují anebo pobírají důchod. Naše občany určitě danit nechceme, ti jsou zdanění až moc.

Zmínili jste sektorovou daň, nepodařilo se ji prosadit ani v době, kdy byl premiérem Bohuslav Sobotka. Myslíte, že by to bylo teď realistické?

Státní rozpočet je ve výjimečně nepříznivé fiskální situaci – na tom se shodnou všichni. Zároveň mají například banky v Česku rekordní zisky. Tak kdy jindy než teď, když je státní rozpočet v nouzi a bytová krize vrcholí nevídaným způsobem? Jak dlouho se ještě necháme jako země vysávat? Ale aby bylo jasno – zahraniční kapitál je u nás vítaný, jde však o přiměřenost zisků.

Nájmy mají být stanoveny podle cenové mapy, ta ale vychází ze současných cen...

Cenové mapy jsou dlouhodobé trápení. Proto navrhujeme vídeňský model: čím vyšší je podíl státních bytů na trhu, tím levnější je bydlení. Ve Vídni je maximální cena nájmu stanovena na 170 Kč za metr čtvereční. To by u průměrného bytu v Praze činilo přibližně 12 tisíc korun, zatímco současná tržní cena je 30 tisíc. A to mají Rakušané dvojnásobně vyšší mzdy.

Jste si vědoma toho, že pokud na trh během čtyř let dáte 100 tisíc bytů, budete čelit extrémní nevoli developerů a investorů?

Vláda by měla ustát tlak těch, kterým jde jenom o zisk. Takže pokud nám k tomu lidé dají mandát, snad se s tím popasujeme. Jedná se o akutní celospolečenský problém, stát nemůže být takto impotentní.

Necouvli byste?

Já jsem necouvla u zrušení karenční doby, a to na nás firmy vyvíjely obrovský tlak. Dokonce jsem zvládla za pár měsíců zavést elektronickou neschopenku. Jestli si vzpomenete – elektronická neschopenka platila za „mission impossible“, předtím se o ní patnáct let jen mluvilo.

Ted' je v kurzu zbrojení, kolik peněz a zbraní je ochotná SOCDEM položit na stůl?

Připadá mi úplně absurdní, že dvě procenta HDP na obranu připadají současné vládě málo, i když ani ta dvě procenta nedokázala minulý rok utratit. Ta debata je nebezpečně posunutá, měli bychom se bavit o efektivitě vynaložených nákladů. Já osobně nemám důvěru v kompetenci paní ministryně Černochové. Pokud vláda říká, že problémem je akutní ohrožení naší bezpečnosti, tak proč se nakupují letouny F-35 s dodáním za deset

let? Proč se místo toho neřešila modernizace gripenů? Evropské stíhačky, které budeme mít plně pod kontrolou. Já v tuhle chvíli vidím, že paní ministryně obrany se neustále s někým hádá, neustále někoho uráží, podává trestní oznámení na své vlastní kolegy. Vždyť ona nemá pod kontrolou ani náčelníka Generálního štábu. Není potřeba propadat hysterii, ale postupovat podle jasného a odborně sestaveného plánu. Potřebujeme kvalitní armádu, ale vláda nesmí vyházovat peníze z okna.

V rámci Unie se hovoří o investici 800 miliard eur do zbrojení, na dluh...

Evropská unie by se konečně měla soustředit na své dvě priority, těmi jsou mír a prosperita na kontinentu.

Možná se rýsuje konec války, spolu s tím se dostává do popředí otázka, co bude s Ukrajinci. Mají se vrátit do vlasti, nebo mají zůstat?

Myslím si, že by se měli vrátit do vlasti a budovat svoji zničenou zemi.

Měli bychom si tady nechat například zdravotníky nebo inženýry?

Na to, aby se o tom šlo bavit, bychom potřebovali vědět od vlády, kolik lidí těchto profesí tady vůbec máme. Jaké další profese tu máme, za kolik ti lidé pracují, jestli nejsou zneužíváni na levnou práci a podobně. Česku dlouhodobě chybí věcná diskuse.

Náš francouzský recept spočívá v zestátnění ČEZ a obnovení regulace cen elektřiny tak, jako to bylo do roku 2007.

Datum vytvoření

02.04.2025